

Herijking definitie van 'eenheid' en '(kerk)verband' nodig.

We zijn verontrust over de gang van zaken in de Christelijke Gereformeerde Kerken. Daarom spreken we ons uit over ontwikkelingen binnen het kerkverband en de Generale Synode. De situatie in onze kerken is complex geworden. Dat heeft te maken met de gevoelige en gecompliceerde aard van vraagstukken, maar ook met de wijze waarop lang geestelijk leiding is gegeven. Al zo lang is er besluiteloosheid; dit dikwijls met een beroep op 'de eenheid van de kerken'. Dat breekt ook nu weer op. Voeg daarbij dat het 'bijzondere ambt' zich te vaak weinig ontvankelijk heeft getoond voor hoe gemeenteleden (het ambt van alle gelovigen) geloven en samen kerk-zijn (gingen) beleven. In de gemiddelde gemeente is zoveel meer diversiteit, zoveel meer begrip en openheid dan kerkenraadsbesluiten en besluiten van meerdere vergaderingen doen vermoeden.

Gemeenten zetten in eigen verantwoordelijkheid en gewetensvol nieuwe stappen, bijvoorbeeld in het ruimte bieden aan vrouwelijke ambtsdragers. Zij krijgen het verwijt dat ze op de GS hadden moeten wachten. Dat is nogal bijzonder in het licht van de lange tijd dat sommige gemeenten de effectivering van stappen in de wacht hebben gezet. Dát deze stappen nu worden gezet is omdat gezond geestelijk leven en de eenheid in (samenwerkings)gemeenten vanwege dat wachten al zó lang ongewenst onder druk stond; langer wachten werd als onverantwoord ervaren. Het geeft overigens maar weer eens helder aan hoe belangrijk het is dat de plaatselijke gemeente het primaat heeft en houdt in de besluitvorming als het gaat over het heil van de eigen gemeente.

Als de GS zou besluiten tot bindende standpunten zal dat grote gevolgen hebben voor de loyaliteit van de brede kerkelijke achterban. Immers, binnen de plaatselijke gemeenten leven verschillende visies als het gaat om gevoelige thema's (homoseksualiteit, vrouw in het ambt, kerkelijke eenheid e.d.). In veel gemeenten zal verdeeldheid ontstaan als kerkenraden en gemeenteleden 'kleur moeten bekennen'. Verdeeldheid die ten koste gaat van het zoeken van plaatselijke eenheid door kerken in een context waarin het christelijk geloof in toenemende mate verdwijnt. De prijs die dan betaald wordt staat in geen verhouding tot wat het bieden van 'duidelijkheid' over verschillen zal opleveren. Daarnaast moet worden beseft dat de diversiteit die er in de breedte van het kerkverband is, ook voorgangers betreft. Het laat zich gemakkelijk raden dat GS-besluiten hen in een positie kunnen brengen waarin zij tegen wil en dank keuzes moeten maken die hen voor een deel van de kerken of zelfs ook in de eigen gemeente " 'discutabel' maken.

Het lijkt ons dringend nodig recht te doen aan de verantwoordelijkheid van plaatselijke kerkenraden en hen ruimte te geven de lokale gemeente zo passend mogelijk geestelijk leiding te geven. GS-besluiten waaruit dwang ontstaat om zich te voegen naar expliciete standpunten zorgen zeker voor spanningen en zetten de kostbare eenheid van gemeenten op het spel.

Een aantal predikanten heeft zich inmiddels luid en duidelijk uitgesproken over de ontstane situatie. Er is echter een grote, tot op heden 'zwijgende' groep (het is zeer aannemelijk dat dit zelfs de meerderheid in de CGK is) die zich daar niet in herkent en zich er ook erg ongemakkelijk bij voelt; zeker als daarbij hun ambtelijke integriteit en Bijbelgetrouwheid in twijfel worden getrokken. De theologische kwesties raken alle kerken. Tegelijk wordt er onbehagen gevoeld bij de neiging om elkaar de ene of de andere zienswijze bindend op te leggen.

Dit alles raakt de houdbaarheid van de structuur, de verantwoordelijkheid en werkwijze van de meerdere vergaderingen in het kerkverband. Hoezeer de afvaardiging naar de GS kerkrechtelijk ook legitiem plaatsvindt, het is niet vol te houden dat er daarmee sprake is van een evenwichtige afspiegeling van de brede kerkelijke achterban. Lokaal leidt dat tot de vraag waarom het vanzelfsprekend is dat GS-besluiten, als besluiten van het 'hoogste' kerkelijke orgaan, aanvaard moeten worden? De raad om in geval van moeite de 'kerkelijke weg te bewandelen' is een doodoener; de voorspelbare, niet gedragen, uitkomsten zijn juist een gevolg van de gemankeerde

representatie. Het enige wat deze 'kerkelijke weg' brengt is het telkens doorschuiven van 'hete aardappelen'. Dat maakt de problemen die gemeenten ervaren slechts groter en gevoeliger.

De drang om te komen tot eenduidige keuzes in gevoelige hermeneutische vraagstukken is niet alleen ongewenst, maar ook naïef. Sommige vragen zijn te groot en te complex om er uniforme en bindende uitspraken over te kunnen en te willen doen. En de definitie van Bijbelgetrouwheid mag niet oneigenlijk versmald worden. We moeten ons als kerken niet (opnieuw) willen branden aan stellige (leer)uitspraken. Laten we leren van de geschiedenis van de kerk, waarin gevoelige voorbeelden te vinden zijn van de schade die dit kerk en Koninkrijk heeft berokkend. Natuurlijk is het nodig dat we als kerken integer, al zoekend, het theologische en kerkelijke gesprek blijven voeren. Maar dat kan zonder voor alle betrokkenen bindende uitspraken te doen over zaken waarvan niet eenduidig te zeggen is dat ze de kern van het Evangelie raken. Dat gebeurt op vele plaatsen in de wereld. En wat is de winst voor de kerk van Christus als wij zaken op de spits drijven? Is in het 'bijeenhouden van het kerkverband' gelegitimeerd dat wij het Lichaam van Christus schade toebrengen? Vast staat dat het Lichaam van Christus schade wordt toegebracht bij het uiteenvallen van het kerkverband. We weten uit vele voorbeelden uit de geschiedenis wat ons in geval van scheuring te wachten staat: een herverkaveling van geestelijke liggingen waarin veel hete hoofden en koude harten opnieuw georganiseerd worden.

Is het niet opmerkelijk dat het grootste deel van de plaatselijke gemeenten die nu 'onder vuur liggen' vanwege controversiële kwesties geestelijk vitaal en groeiend zijn? En ook dat deze gemeenten overwegend liggen in de (grote) steden. Niet alleen moet die zegen in deze tijd van ontkerkelijking zorgvuldig gekoesterd worden; we doen er goed aan de boodschap die ervan uitgaat ook serieus te nemen.

Het is een illusie te verwachten dat we als kerken in staat zijn tot één leeswijze van de Schrift te kunnen komen. Deze tijd vordert dat we tot een herijkte definitie van 'eenheid' en 'kerkverband' komen die ons (slechts ten aanzien van het ene nodige) aan elkaar verbindt. Daarom dringen wij er op aan energie te steken in het zoeken naar een werkbare vorm van 'eenheid' die verbondenheid aan het hart van de Boodschap van genade tot uitdrukking brengt en ruimte laat waar verschillende keuzes (bijvoorbeeld in ethische kwesties) mogelijk zijn. Een kerk en gemeente die leeft bij het Evangelie van het verzoenende lijden en sterven van Christus kan veel dragen en verdragen. Intussen kan er op die wijze voor de plaatselijke gemeente in de gebroken werkelijkheid van deze (kerkelijke) wereld een weg gevonden worden Christus te dienen en te leren volgen.

Leen van Dijke, Middelburg

Wim Groeneweg, Vianen

Freek Nabers, Zwolle

Andre Rouvoet, Woerden

Tom van der Wekken, Lelystad

Loes Zandbergen – Kok, Woudenberg